

- Hvordan har du det med, hvor de andre står i rummet i forhold til dig?
- Hvad tænkte du, mens du gik frem og tilbage?
- Var der nogle af udtalelserne, som du synes var underlige? Hvorfor?
- Synes du, nogle af udtalelserne var sårende? Hvorfor?
- Hvad fortæller dit sted i rummet dig om dine privilegier?
- Hvordan har privilegier / sårbarheder haft indflydelse på dig, din familie, dit fællesskab, hvad angår mulighed, adgang til rettigheder og succes?

Underviseren noter

Underviseren opfordres selv at deltage i øvelsen og til ikke at tvinge nogen af deltagerne til at svare på spørgsmål, hvis de ikke har lyst. Underviseren skal understrege, at alle har nogle privilegier men nogle befinder sig blot i en mere privilegeret position end andre. At man har nogle fordele og privilegier er ikke dårligt og ingen skal have det dårligt med deres privilegier. Det er vigtigt, at vi anerkender vores privilegier og støtter andre i at få adgang til de samme. Det er vigtigt, at alle har adgang til samme privilegier imens de holder fast i diversiteten.

MODULE 4: DISKRIMINATION

Tid: 30 minutter

Formål:

- At definere diskrimination.
- At forklare forskellen mellem diskrimination og fordom.
- At udstyre deltagerne med værktøjer hvorved de kan identificere episode med diskrimination.
- Undersøge de forskellige former for diskrimination som udsatte grupper kan komme ud for.
- At øge deltagernes bevidsthed om diskriminationens konsekvenser for menneskers liv: socialt og økonomisk og marginalisering.
- At vise hvordan diskrimination kan påvirke negativt på arbejdspladsen, bade offeret og gerningsmanden.

Materialer:

Projektor

Slides PP 3.1, PP 3.2 & PP 3.3

Flipover

Tuscher

Kort/papir

Tape

VEJLEDNING

1. Underviseren beder gruppen om at give deres definition af diskrimination og underviseren skriver det på flipoveren.
Eller
Underviseren uddeler kort/ papir og beder deltagerne skrive deres egen definition af diskrimination. Underviseren samler besvarelsener og sætter dem fast til flipoveren/ væggen/ tavlen.
2. Deltagerne diskuterer besvarelsener.
3. Underviseren præsenterer PP 3.1.
4. Underviseren forklarer forskellen mellem diskrimination og fordom og viser PP 3.2.
5. Underviseren diskuterer med deltagerne specifikke tilfælde af diskrimination fra deres egne erfaringer (både underviseren og deltagerne) samt tilfælde rapporteret i nyhederne.
6. Deltagerne diskuterer de forskellige former for diskrimination: racisme, sexism, ableism (diskrimination til fordel for 'sunde' kroppe), aldersdiskriminering, homofobi, transfobi og præsentation af PP 3.3.
7. Underviseren diskuterer konsekvenserne af diskrimination på menneskers liv, inklusiv social og økonomisk marginalisering, hvorved deltagerne opfordres til at dele deres egen erfaring.
8. Deltagerne diskuterer, hvordan diskrimination har dårlig indflydelse på arbejdspladsen, både for offeret og for gerningspersonen.
9. Underviseren opfordres til at bruge en hvilken som helst af de aktiviteter som nævnes herunder, afhængigt af tiden som er tilgængelig, og altså om de anvender den udvidede version, samt hvad man vurderer af værdi for den pågældende gruppe ved at tage højde for om de er nyligt ankomne migranter eller om de har opholdt sig længere i landet. For denne version som er begrænset til 7 timer, anbefales gennemførsel af kun en aktivitet. For migranter som har opholdt sig længere i landet og/ eller migranter som er organiseret i fagforeninger og/ eller er aktive i deres fællesskaber og/ eller på anden vis aktive i forhold til integration på arbejdspladsen, anbefales alle aktiviteterne. For migranter som ikke har sådan erfaring og/ eller er nyligt ankomne migranter/ migranter uden erfaring, anbefales aktiviteterne A og/ eller B. For migranter som har opholdt sig længere i landet og/ eller migranter som er organiseret i fagforeninger og/ eller er aktive i deres fællesskaber og/ eller på anden vis aktive i forhold til integration på arbejdspladsen, anbefales også aktivitet C.

Note til underviseren:

Diskrimination kan udøves af alle, selv dannede og lovlydige personer. Personerne som laver diskrimination ser det ofte ikke som et stort problem. Den vigtigste afgørelsesfaktor er fordomme, som påvirker menneskers dømmekraft og forhindrer dem i at anerkende den skade deres opførsel kunne forårsage. Sådanne fordomme som leder til diskrimination kan ofte findes i miljøer som ikke viser respekt for nogen som helst som er 'forskellig', hvorved eventuelle forskelle opfattes som en trussel. I sådanne omgivelser er det ikke fordomme som mennesker bærer rundt på men også en stærk tro, at samfundet tolererer angreb på bestemte grupper. Målet for diskriminationen kan være hvem som helst, som har en forbindelse til en bestemt gruppe/ udsat gruppe. Ofre for diskrimination kan blive et mål både på grund af et reelt eller et opfattet medlemskab af en bestemt gruppe.

Diskriminerende handlinger kan dømmes som kriminelle forseelser kun hvis de finder sted på baggrund af en fordom.

Andre relevante emner (som der anbefales, at man taler om i den udvidede version og når man underviser migranter som har opholdt sig længe i landet. Underviseren kan drøfte dem frit, hvis man har en god viden om deres egen national/ lokal lovgivning).

Hadesnak: snak som opfordrer til diskrimination eller/og vold mod en bestemt gruppe. Hadesnak kan være kompliceret, afhængigt af det enkelte lands lovgivning, og derfor skal man have særlig undervisning, som ikke kan finde sted i disse rammer.

Hadforbrydelse: enhver forbrydelse under den almindelige straffelov, hvis årsag har været en fordom mod en gruppe mennesker. Hadforbrydelse kræver også særlig undervisning.

Aktivitet A: At identificere diskrimination i forskellige former og beskyttede karakteristikker

Tid: 20 minutter

Materialer:

Flipover

Tuscher

Projektor

Slide PPT 3.1

VEJLEDNING

- 1) Underviseren beder deltagerne at brainstorme om de forskellige former for diskrimination.
- 2) Underviseren skriver svarene på flipoveren. Trainers write answers on the flipchart.
- 3) Underviseren præsenterer slide 3.1 og diskuterer diskriminationskonceptet i alle de forskellige former ved at referere til deltagernes besvarelser.
- 4) Underviserne beder deltagerne at skrive hvem der kunne være mål for diskrimination og skrive deres svar på flipoveren.
- 5) Underviseren aktiverer gruppen til at identificere de beskyttede karakteristikker baseret på besvarelserne ovenover.

Note til underviseren

Gør det tydeligt, at fordomme ligger i diskriminationens fokus.

Understreg, at det faktisk er underordnet hvorvidt man virkelig er medlem af en bestemt gruppe, da det er opfattelsen af at tilhøre en bestemt gruppe, som har været årsagen til diskrimination som er vigtig.

Diskrimination påvirker flere end blot offeret, men hele den gruppe som offeret formodes at være medlem af, idet der dermed bliver afsendt et budskab om manglende tolerance. Derudover påvirker diskrimination hele fællesskabet/ samfundet, da det skaber dobbelte standarder, som leder til ulighed og afviser pluralisme.

En beskyttet karakteristisk er en fælles egenskab, som en gruppe deler, som fx race, etnisk oprindelse, nationalitet, religion, handicap, kønsidentitet, seksuel orientering eller en lignende karakteristisk, som er vigtig for ens identitet. Nogle af disse karakteristikker kan være foranderlige (nationalitet, religion) imens andre ikke er (hudfarve, seksuel orientering). Om en karakteristisk er foranderlig eller ej er ikke relevant og ingen skal tvinges til at ændre sine identitetssegenskaber for at blive accepteret.

Officielt beskyttede karakteristikker bestemmes af lovgivere i hvert land og lovgivninger er forskellige i alle lande. Karakteristikker som beskyttes ved lovgivning i EU medlemslande er race, hudfarve, nationalitet/etnisk oprindelse, sprog, kønsidentitet, seksuel orientering, religion, handicap.

Aktivitet B – Case studies

Tid: 15-20 minutter

Materialer:

Flipover

Tuscher

Handouts 3.1 & 3.2

VEJLEDNING

- 1) Underviseren uddeler handout 3.1 eller læser det op for deltagerne og spørger om den beskrevne opførsel kan opfattes som diskrimination og hvorfor ved at opfordre til en diskussion om emnet.

Handout 3.1

En mand fra Syrien og en mand fra Ægypten gik på en café. Tjeneren kommer hen til deres bord og siger til dem at 'arabere ikke er velkomne på caféen'.

- 2) Underviseren uddeler handout 3.2 eller læser det op for deltagerne og spørger om den beskrevne opførsel kan opfattes som diskrimination og hvorfor ved at opfordre til en diskussion om emnet.

Handout 3.2

To arabiske mænd kommer ind på en café og holder hinanden i hånden med flettede fingre. De sætter sig ned og den ene lægger sit hoved ned på skulderen af den anden. De er venner og dette er almindelig opførsel af venskabelig nærhed iblandt arabiske mænd. Tjeneren kommer hen til deres bord og siger til dem, at 'homoseksuelle ikke er tilladt på caféen'.

Note til underviseren

Understreg igen at fordomme er i diskriminationens fokus og at et reelt tilhørsforhold til en bestemt gruppe ikke er relevant for så vidt personen udsættes for diskriminationen på grund af et opfattet tilhørsforhold til en sådan gruppe.

Diskuter multipel diskrimination (racisme and homofobi).

Diskuter også ikke alene handlinger på grund af diskrimination, men også de følelser offeret har og hvordan sådanne hændelser kan have indflydelse på deres kærlighedsliv (for eksempel ved at danne følelsen af skuffelse, tristhed, selv-lede, aversion mod andre, undgåelse af offentlige steder, at være meget selv-bevidst, at blive afskåret fra egen kultur osv.)

Aktivitet C – Case study

Tid: 20-40 minutter

Materialer:

Flipover

Tuscher

Handouts 3.1 & 3.2

Skrivehæfter

Penne

VEJLEDNING

- 1) Underviseren spørger deltagerne til at forme grupper à 3-5.
- 2) Underviseren uddeler handout 3.3 til deltagerne og spørger dem om at diskutere det med deres gruppe. Undervisere opfordrer deltagerne til især at diskutere enhver form for diskrimination/ fordom/ stereotype som de kan spotte i historien.
- 3) Underviseren spørger gruppen at præsentere deres fund.
- 4) Underviseren diskuterer fundene og tilføjer noget, hvis nødvendigt.

Handout 3.3 (casen kan ændres til en som passer bedre til den nationale kontekst)

Amina er fra Etiopien. Hun kom til Danmark på en arbejdstilladelse som hushjælp. Hun har arbejdet som hushjælp i to år. I mellemtiden møder hun Ahmed, som er en migrant og de indleder et forhold. Amina bliver gravid og oplyser sin arbejdsgiver om sin graviditet. Hendes arbejdsgiver oplyser hende, at hun ikke kan fortsætte sin ansættelse hos dem længere og fyrer hende.¹ Amina vidste ikke, at det er ulovligt at fyre en gravid kvinde i Danmark og derfor klager hun ikke.² Så hun bliver illegal i landet. Amina flyttede ind med sin partner i en lille landsby. Hun forsøger at finde en anden arbejdsgiver men det var umuligt, da ingen vil ansatte en gravid. Senere bliver deres baby, Myriam, født.

Ahmed er asylansøger og han gik til asylservice for at registrere Amina og Myriam i sin sag. Asylservice acceptere at notere Myriam men ikke Amina.³ De siger til ham, at det kun kan registreres, hvis de er gift.⁴ Amina og Ahmed havde en islamisk vielse, men asylservice benægter fortsat at registrere Amina i Ahmeds sag, fordi deres vielse er islamisk.⁵ Amina og Ahmed forsøger en civil vielse men bliver nægtet da myndighederne vil have dem til at fremskaffe gældende opholdstilladelser for dem begge to og Amina er illegal. Derfor forbliver Amina illegal og har dermed ingen sociale rettigheder, inklusiv adgang til sundhedssystemet gratis.⁶ Da hun fødte fik de en regning på €2700 for omkostningerne i forbindelse med fødslen og indlæggelsen. Senest var der nogen, der rådede Amina til selv at søge asyl, uafhængigt af Ahmed, så hun kan bringe orden på hendes ophold i landet.

Ahmed arbejder på et landbrug i landsbyen og hans månedsløn er €390, som er overenskomstlig i henhold til aftalen for arbejdere i landbruget. Som asylansøger, har Ahmed kun begrænset adgang til arbejdsmarkedet og kan kun arbejde som ufaglært i landbruget.⁷

Familien har ingen adgang til velfærdsydelser. Ifølge loven for minimumslønninger gælder den kun danskere, EU borgere, mennesker med midlertidig beskyttelse, anerkendte flygtninge og ofre for trafficking.⁸ Asylansøgere har ret til modtagelse af minimal ydelse men det har de heller ikke ret til, da

Ahmed arbejder. De kan heller søge om børnebidraget eller enlig forsørger bidraget ifølge loven – migranter kan kun søge disse ydelser efter at de har haft lovligt ophold i mere end 5 år.⁹ Derudover er lovens definition af enlig forsørger, en person som har et mindreårigt barn, som bor kun med den ene af forældrene. Sådanne familier må indlevere statslig afgørelse vedrørende myndighed over barnet for at bevise det.¹⁰ Amina og Ahmeds familie opfylder ingen af de nævnte krav.

Vanskelighederne som familien står overfor er ikke kun af økonomisk karakter. Landsbyen hvor de bor, er meget konservativ og de andre landsbyboere er fjendtlige, især overfor Amina. Ahmed har boet der meget længe, før Amina flyttede ind. Landsbyboerne var ikke særligt støttende overfor ham heller, men de hilste altid i det mindste og talte os med ham. En gang prøvede han at gå ind på landsbyens café men fik at vide, at 'arabere og sorte ikke var tilladt at komme på caféen'.¹¹ Ahmed følte sig bitter efter den oplevelse, men indgik et kompromis med sig selv, da han godt måtte komme på den café i landsbyen. Amina kunne ikke rigtig gå nogle steder, da det kun var mænd, som kom på den anden café. Hun er ikke blevet forment adgang men har heller ikke prøvet, da hun godt vidste, at det kun var mænd som kom på en sådan café og hun har heller aldrig set en kvinde der. Hun vidste, at kvinder ikke var velkomne på sådanne gammeldags caféer.¹² Hun prøvede heller ikke at besøge den anden café, trods det var mere moderne og med en legeplads til børn, fordi Ahmed fortalte hende om hans oplevelse der. Som følge deraf, blev Amina hjemme med sit barn.

I hvert fald føler Amina sig ikke tryk ved at forlade huset generelt. Landsbyboerne gær det tydeligt for hende, at de ikke bryder sig om hende. Hun ved, de er fordømmende fordi hun har fået barn uden at være gift, idet hun allerede var gravid, da hun flyttede sammen med Ahmed.¹³ Nogle sagde endda til Ahmed at han burde tjekke om det virkelig var hans barn. Hun kan høre det, når det råber ad hende "mavri"¹⁴ og "ksimarismeni."¹⁵ Vigtigst af alt har man på det seneste beskyldt hende for indbrud og tyverier. De sidste 6 måneder har der været flere end 15 indbrud i landsbyen og mange mistænkte Amina. Efter det sidste indbrud blev Amina endda arresteret, og holdt i forvaring i to dage, efter at der var begået indbrud hos en nabo og der manglede noget mad fra køleskabet. Han og en anden nabo sagde til politiet, at de mistænkte Amina for det¹⁶ og politiet arresterede hende med det samme og bad om dommerkendelse for at de kunne undersøge sagen nærmere.¹⁷ Dommeren opfyldte politiets krav omgående.¹⁸ Barnet blev flyttet til

et børnehjem¹⁹ imens Amina var i forvaring. Amina blev endelig læsladt efter to dage og politiet lukkede sagen, idet de ikke kunne finde nogle beviser. Myriam fortalte Amina, at kvinden som arbejder på børnehjemmet gav hende en lussing og hev i hendes hår to gange. Myriam var også kommet til skade på hendes hoved, da Amina hentede hende. Myriam sagde, at hun var faldet imens hun legede med ed andre børn på hjemmet. Efter Aminas løsladelse spurgte landsbyboerne formanden for Byrådet at sammenkalde et byråd, hvor man kunne drøfte mulighederne til at tvinge dem til at forlade landsbyen.²⁰ De fleste af dem var overbeviste om, at det var hendes, som stod bag indbruddene, selv om politiet ikke kunne finde nogle beviser. Efter denne hændelse var Amina skrækslagen. Hun føler sig slet ikke tryk. Ahmed er også bange. Man er også holdt op med at hilse på ham efter Aminas fængsling og han ved, at hele landsbyen er imod dem.

Fodnoter til underviseren

kønsdiskriminering/ sexism; diskrimination på arbejdspladsen

² kønsdiskriminering/ sexism; diskrimination på arbejdspladsen

³ Institutionel diskrimination

⁴ Diskrimination mod ugifte par; Institutionel diskrimination

⁵ Religiøs diskrimination; Institutionel diskrimination.

⁶ Institutionel diskrimination

⁷ Institutionel diskrimination; diskrimination på arbejdspladsen.

⁸ Institutionel diskrimination; indirekte diskrimination; diskrimination på basis af nationalitet/ race/ racisme

⁹ Institutionel diskrimination; indirekte diskrimination; diskrimination på basis af nationalitet/ race/ racisme

¹⁰ Det er interessant her at observere her, at da Ahmed ønskede at registrere Amina i hans sag som partner, at myndighederne afslog på baggrund af at man ikke anså dem som familie – de var ikke gift/ deres giftermål var ikke gældende. Men så alligevel bliver de af myndighederne anset som familie her, og bliver derfor nægtet bidrag som enlig forældre. Myndighederne ser dem selektivt som værende familie eller ikke familie i henhold til egne interesser og for derved at nægte dem adgang til deres rettigheder.

¹¹ diskrimination på basis af nationalitet/ race/ hudfarve/ racisme

¹² kønsdiskriminering/ sexism

¹³ kønsdiskriminering/ sexism

¹⁴ Bogstaveligt oversat betyder det 'sort kvinde', men på græsk bruger man det stadig som nedladende udtryk.

¹⁵ 'Beskidte kvinde' – bruges både i bogstavelig forstand for at sige, at nogen ikke er ren, men også i overført betydning, at nogen er 'uren', og især når der er tale om kvinder, for at betegne at denne er uden moral og beskidt.

¹⁶ kønsdiskriminering/ sexism; diskrimination på basis af nationalitet/ race/ racisme; diskrimination på basis af økonomisk situation

¹⁷ kønsdiskriminering/ sexism; diskrimination på basis af nationalitet/ race/ racisme; diskrimination grundet økonomisk status; institutionel diskrimination

¹⁸ kønsdiskriminering/ sexism; diskrimination på basis af nationalitet/ race/ racisme; diskrimination grundet social og økonomisk status; institutionel diskrimination.

¹⁹ Tvunget adskillelse af barn fra mor

²⁰ kønsdiskriminering/ sexism; diskrimination på basis af nationalitet/ race/ racisme; diskrimination grundet social og økonomisk status; institutionel diskrimination.

Note til underviseren

Understreg gerne igen, at et reelt tilhørsforhold til en bestemt gruppe ikke er relevant for så vidt personen udsættes for diskrimination på grund af et opfattet tilhørsforhold til en sådan gruppe.

Landsbyboerne vidste i virkeligheden ikke noget om, Ahmed og Amina måske faktisk var gift, da hun blev gravid.

Diskutér multipel diskrimination og hvordan forskellige slags diskrimination kan overlappe hinanden (racisme, sexism, diskrimination mod ugifte, institutionel diskrimination, indirekte diskrimination, osv – se også fodnoter til underviseren).

Diskutér også, ud over selve handlingerne bag en diskrimination, de følelser som ofrene har og hvordan disse episoder kan påvirke deres liv (fx ved at frembringe en følelse af skuffelse, tristhed, selv-lede, aversion mod andre, undgåelse af offentlige steder, at være meget selv-bevidst, at blive afskåret fra egen kultur, adskille sig fra sin egen familie, selv-beskyldning, stigmatisering, at blive illegal, forfølgelse, kriminalisering, fratagelse af børnerettigheder, isolation, marginalisering osv).

Diskutér hvordan stereotype og fordomme kan lede til diskrimination.

Diskutér sårbarhed og hvordan den bliver endnu større i tilfælde med multipel diskrimination. Diskutér hvordan, det kunne have været anderledes for Amina og hendes familie. For eksempel hvis Amina ikke var blevet fyret på ulovlig vis eller hvis myndigheder havde valgt at støtte dem.

